

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

październik-listopad-grudzień

Nr 45
(4/2018)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

LESZEK ĆWIKŁA *Respublica bene ordinata. Udział elit prawosławnych w życiu politycznym w Rzeczypospolitej w XV – XVIII w. (część II)* | 11

DARIUSZ BRAKONIECKI *Oddolna działalność obywatelska jako element pozapaństwowych form ochrony bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Zagadnienia administracyjnoprawne* | 27

PAWEŁ BUCOŃ *Formy wykonywania zawodu radcy prawnego* | 37

MARIUSZ Z. JĘDRZEJKO, MIROSŁAW REWERA, KAJA KASPRZAK *Stosunek Unii Europejskiej oraz niektórych państw UE do marihuany. Regulacje prawne w wybranych krajach członkowskich* | 52

KAROL JUSZKA *Czynniki dotyczące podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych* | 74

MIROSŁAW KOPEĆ *O potrzebie wprowadzenia pisemnej interpretacji przepisów dotyczących prawa do emerytury* | 85

MAREK STYCH *Wybrane aspekty prawne i organizacyjne transportu zwierząt gospodarskich* | 96

DARIUSZ ŻAK *Prawne zasady przetwarzania danych osobowych* | 111

SEBASTIAN BAJON *Upadłości i restrukturyzacje w Polsce – wybrane aspekty prawne i statystyki postępowań* | 127

AGATA KACZYŃSKA - KRAL *Między rzeczą a energią – refleksja nad obecnym modelem „sprzedaży” niematerialnego egzemplarza programu komputerowego* | 142

ROBERT KAROWIEC *Aspekt porównawczy Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (w zakresie ochrony praw społeczno-ekonomicznych) z innymi aktami międzynarodowymi o podobnym znaczeniu* | 153

ADAM KARPIŃSKI *Kultura remiksu i dozwolony użytek w prawie autorskim* | 173

AGNIESZKA LASOTA *Komercjalizacja wizerunku a media społecznościowe* | 183

BARTŁOMIEJ ORĘZIAK *Ograniczenia linkowania w Internecie w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – analiza orzeczenia z dnia 14 czerwca 2017 roku w sprawie C-610/15* | 199

PRZEMYŚŁAW PASIERB *Jednolity rynek cyfrowy jako narzędzie harmonizujące wewnątrzspółnotowe korzystanie z własności intelektualnej* | 220

ARTUR TIM *Mandatory Disclosure Rules w Unii Europejskiej - wybrane aspekty regulacji z perspektywy polskiej, niemieckiej i brytyjskiej* | 235

MICHAŁ JĘDRZEJCZYK *Aktualne zasady i kontrola planowania finansowego* | 257

JACEK LEWKOWICZ *Ekonomia kosztów transakcyjnych w teorii i praktyce – integracja pionowa elektrowni z kopalnią węgla brunatnego* | 274

MIROŚLAW MACHNACKI *Wykorzystanie rachunkowości rolnej w wycenie efektów zewnętrznych w rolnictwie* | 290

JUDYTA PRZYŁUSKA-SCHMITT *Organizacja zabezpieczenia emerytalnego w Niemczech* | 303

Glosa

SZYMON ROŻEK *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., II CSK 520/16* | 322

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *Uchwały synodu łęczyckiego z 1257 roku* | 334

Sprawozdanie

ARTUR LIS *Ogólnopolska konferencja naukowa „Polonia Restituta. Dekalog dla Polski w 100-lecie odzyskania niepodległości: Kultura i Tożsamość”, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Lublin, 10.12.2018 r.)* | 340

Contents

Articles

LESZEK ÓWIKŁA *Respublica bene ordinata. Participation of Orthodox Elite in political life in the 15th and 18th century Republic. (part II)* | 11

DARIUSZ BRAKONIECKI *Grassroots active citizenship as an element of non-government forms of security protection of local community. Administrative and legal issues* | 27

PAWEŁ BUCOŃ *The Forms of Practising as a Legal Adviser* | 37

MARIUSZ Z. JĘDRZEJKO, MIROSŁAW REWERA, KAJA KASPRZAK *The attitude of the European Union and some EU countries to marijuana. Legal regulations in selected member countries* | 52

KAROL JUSZKA *Factors connected with resume preparatory criminal proceedings in the judgments issued by the Supreme Court and common courts* | 74

MIROSŁAW KOPEĆ *The need to introduce a written interpretation of the provisions on the right to a retirement pension* | 85

MAREK STYCH *Livestock Transport: Selected Legal and Organizational Issues* | 96

DARIUSZ ŻAK *Legal rules for the processing of personal data* | 111

SEBASTIAN BAJON *Bankruptcies and restructurings in Poland – a selected legal aspects and statistics of proceedings* | 127

AGATA KACZYŃSKA - KRAL *Between thing and energy - a reflection on the current “selling” an intangible copy of a computer program model* | 142

ROBERT KAROWIEC *The comparative aspect of the Charter of Fundamental Rights of the European Union (regarding the protection of socio-economic rights) with other international acts of similar importance* | 153

ADAM KARPIŃSKI *The remix culture and permitted use in copyright law* | 173

AGNIESZKA LASOTA *Commercialization of the image and social media* | 183

BARTŁOMIEJ ORĘZIAK *Restrictions of linking on the Internet in the light of the case law of the Court of Justice of the European Union - an analysis of the judgment of 14 June 2017 in Case C-610/15* | 199

PRZEMYSŁAW PASIERB *The Digital Single Market as a tool harmonizing the inter – community use of intellectual property* | 220

ARTUR TIM *Mandatory Disclosure Rules in the European Union - remarks from the Polish, German and British perspective* | 235

MICHAŁ JĘDRZEJCZYK *Current principles and control of financial planning* | 257

JACEK LEWKOWICZ *Transaction costs economics in theory and practice – vertical integration of powerplants and coal mines* | 274

MIROŚLAW MACHNACKI *The role of accounting in the valuation of external effects in agriculture* | 290

JUDYTA PRZYŁUSKA-SCHMITT *The organization of pension security in Germany* | 303

Gloss

SZYMON ROŻEK *Gloss to the Decision of the Supreme Court from 25 May 2017, II CSK 520/16* | 322

Source text

ARTUR LIS *The resolutions of the Synod of Łęczycza from 1257 year* | 334

Report

ARTUR LIS *National scientific conference „Polonia Restituta. Decalogue for Poland on the 100th anniversary of regaining independence: Culture and Identity”* | 340

Artur Lis

Uchwały synodu łęczyckiego z 1257 roku

The resolutions of the Synod of Łęczyca from 1257 year

Wystawca: arcybiskup gnieźnieński Pełka (1232-1258)

Arcybiskup gnieźnieński Pełka (zwany Fulko), według kronikarza Jana Długosza pochodził z małopolskiego rodu Lisów. Obecnie część badaczy opowiada się za pochodzeniem arcybiskupa z rodu Półkoziców. Nie wiemy nic o formacji intelektualnej Pełki, za którym zdaje się przemawiać autorytet jakim cieszył się hierarcha oraz jego dokonania polityczne. Przed objęciem biskupstwa był kanonikiem kapituły katedralnej krakowskiej, kanonikiem kapituły kolegiackiej wiślickiej oraz kantorem kapituły katedralnej gnieźnieńskiej. Wybrany przez kapitułę arcybiskupem gnieźnieńskim w 1232 roku, funkcję tę sprawował do śmierci w 1258 roku. Zwolennik reformy Kościoła, dążył do uniezależnienia od władzy świeckiej (*libertatem ecclesiasticam*). Wielokrotnie pełnił rolę mediatora m.in. w sporze pomiędzy Henrykiem Brodatym a Władysławem Odonicem o Wielkopolskę w 1234 r. W czasie jego dwudziestosześcioletniego pontyfikatu odbyły się przynajmniej cztery synody (1233, 1248, 1250, 1257), uczestniczył także w soborze w 1245 roku w Lyonie. Pełka przeprowadził również reformę kancelarii arcybiskupiej. Dzięki jego staraniom w 1253 roku w Asyżu kanonizowano męczennika, biskupa Stanisława ze Szczepanowa. Na kartach historii zapisał się nie tylko jako wybitny zwierzchnik prowincji kościelnej, ale także najwyższej rangi mąż stanu¹.

¹ Literatura: Wł. Abraham, *Studia krytyczne do dziejów średniowiecznych synodów prowincjonalnych Kościoła polskiego*, Kraków 1917, s. 11, 14, 47-53; M. Bielińska, *Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku*, Wrocław 1967; B. Kürbisówna, *Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV wieku*, Warszawa 1959, s. 66, 68, 85-6, 135, 181, 242, 253; M. Łodyński, *Polityka Henryka Brodatego i jego syna w latach 1232-1241*, „Przegląd Historyczny” 14(1912), s. 13-14, 17-18, 156-7, 159-60, 273, 275-8; F. Sikora, *Janusz kanclerz arcybiskupa Pełki i księcia Kazimierza Konradowica*, „Nasza Przeszłość” 24(1966), s. 87-125; T. Silnicki, *Dzieje*

Źródło (tekst łaciński): *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, t. I, wyd. I. Zakrzewski, Poznań 1877, nr 361; *Antiquissimae Constitutiones Synodales provinciae Gneznensis, maxima ex parte, nunc primum e codicibus manu scriptis typis mandatae*, wyd. R. Hube, Petropoli 1856, s. 10-13; *Starodawne prawa polskiego pomniki*, t. I, wyd. A.Z. Helcel, Warszawa 1856, s. 357-358.

Caput 1 [Interdykt z powodu zabójstwa lub uwięzienia duchownego]

Crescente cottidie malicia perversorum et in deteriora seculo declinante, cogimur ex preteritis casibus futuris periculis obviare. Sanccione igitur constituimus synodali, ut si unquam aliquis princeps archiepiscopum vel episcopum ceperit, extunc statim in tota provincia cessent divina officia ipso facto, nec exhibeantur in ipsa aliqua ecclesiastica Sacramenta preter baptismata parvulorum et penitencias morientium, ecclesiastica sepultura specialiter interdicta. Quod si vero, quod absit, occiderit, bona ipsius mobilia et immobilia ecclesie iure perpetuo applicentur. Quod si per alium captus fuerit, sua dyocesis, capti videlicet, in qua detentus fuerit, ac eciam si idem malefactor extra dictas dyoceses terras vel dominium habuerit, ipso facto ecclesiastico subiaceat interdicto. Quod si minor prelatus aut canonicus katedralis vel conventualis ecclesie captus fuerit, terra illius malefactoris et dominium similiter ecclesiastico interdicto subiaceant ipso facto, et nichilominus locus in quo captus et in quo tenetur. Terre vero et dominia proscribentium, similiter sint ipso facto ecclesiastico supposita interdicto. Si vero alias clericorum quicumque captus fuerit vel occisus, locus in quo captus fuerit vel occisus, et in quo tenetur, ecclesiastico subiaceat interdicto. Et interdictum presenti constitutione prolatum, ab omnibus firmiter observetur, nec a quoquam nisi ab ipsa Synodo vel a metropolitano, suffraganeis requisitis

i ustrój Kościoła katolickiego na Śląsku do końca w. XIV, Warszawa 1953 s. 146, 156-8, 160-1, 163, 165-6, 294-5, 308; J. Umiński, *Arcybiskup Pełka Lis na tle swoich czasów*, Wrocław 1952; J. Warężak, *Rozwój uposażenia arcybiskupstwa gnieźnieńskiego w średniowieczu*, Lwów 1929 s. 16, 18, 20, 26, 28, 33-4, 137, 139-41, 143-150; B. Włodarski, *Polityczne plany Konrada I księcia mazowieckiego*, „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, 76(1971) z. 1 s. 44-5, 47, 49, 53, 56-8; S. Zachorowski, *Studia do dziejów wieku XIII w pierwszej jego połowie*, Rozprawy PAU Wydział Historyczno-Filozoficzny, Kraków 1921; J. Bieniak, *Pełka, arcybiskup gnieźnieński*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 25, Wrocław 1980, s. 574-577; B. Zientara, *Henryk Brodaty i jego czasy*, Warszawa 1975; J. Nowacki, *Arcybiskup gnieźnieński Janusz i nieznan synod prowincjonalny roku 1258*, „Collectanea Theologica” 14(1933), s. 92-172; J. Wyrozumski, *Arcybiskupi gnieźnieńscy XIII i XIV wieku*, „Folia Historica Cracoviensia” Vol. 4-5 (1997-1998), s. 49-65; I. Subera, *Historia źródeł i nauki prawa kanonicznego*, wyd. II, Warszawa 1977, s. 130.

pro maiori prelato, pro minori vero vel clerico a dyocesano, congrua satisfacione premissa iuxta formam constitutionis domini Firmani, valeant relaxari. Et ne malefactores huiusmodi propter simulata pericula fraudulententer procurant et obtineant se absolvi, statuimus, ut non nisi in evidenti articulo mortis, satisfacione premissa congrua, absolucionis beneficium valeant obtinere, vel saltem caucione prestita ydonea de satisfaciendo infra mensem; alias in eandem sententiam incidant ipso facto. Quod si secus factum fuerit in premissis, ipso facto fore decernimus irritum et inane.

Ponieważ codziennie wzrasta złośliwość ludzi przewrotnych, a świat doczesny skłania się ku gorszemu, na podstawie uprzednich przypadków jesteśmy zmuszeni zapobiegać przyszłym niebezpieczeństwom. Sankcją więc synodalną postanawiamy, by, jeśli kiedykolwiek jakiś władca pojmałby arcybiskupa lub biskupa, od razu natychmiast, na mocy samego tego zdarzenia w całej prowincji kościelnej ustały nabożeństwa, i by nie były w niej udzielane jakiegokolwiek kościelne sakramenty, z wyjątkiem chrztu dla małych dzieci i pokuty dla umierających, ze specjalnym zakazem kościelnych pochówków. Gdyby zaś to – czego oby nie było – się zdarzyło, jego dobra ruchome i nieruchome niech na prawie wieczystym będą przyłączone do Kościoła. Gdyby zaś przez kogoś innego został [biskup] pojmany, jego, to jest pojmanego, diecezja, w której został zatrzymany, a także jeśli tenże złoczyńca miałby ziemie lub władztwo poza rzeczonymi diecezjami, na mocy samego zdarzenia będzie podlegać kościelnemu interdyktowi. Gdyby zaś został pojmany prałat mniejszy, albo kanonik kościoła katedralnego lub konwentualnego, ziemia i władztwo tego złoczyńcy tak samo będą podlegać kościelnemu interdyktowi na mocy samego zdarzenia, i tak samo miejsce, w którym został pojmany, i miejsce, w którym jest przetrzymywany. Zaś ziemie i władztwa wyjmujących spod prawa, tak samo niech na mocy samego tego zdarzenia będą poddane kościelnemu interdyktowi. Gdyby zaś ktokolwiek inny z duchownych był pojmany lub zabity, miejsce, w którym był pojmany lub zabity, i w którym był przetrzymywany, będzie podlegać kościelnemu interdyktowi. I interdykt ogłoszony przez niniejszą konstytucję niech przez wszystkich będzie całkowicie zachowywany, i nikt od niego nie może uwolnić, poza tylko synodem lub metropolią, z zapytaniem o zdanie jego sufraganów, odnośnie prałata większego, zaś poza biskupem ordynariuszem, odnośnie zaś prałata mniejszego lub duchownego. I by tego rodzaju złoczyńcy nie starali się, i nie uzyskali tego, że otrzymają absolucję oszukańczo, z powodu udawanych niebezpieczeństw, postanawiamy, by mogli otrzymać - po uprzednim odpowiednim zadośćuczynieniu - dobrodziejstwo absolucji nie inaczej, jak tylko w oczywistym niebezpieczeństwie śmierci, po uprzednim odpowiednim zadośćuczynieniu, lub

przynajmniej po złożeniu stosownego poręczenia o zadośćuczynieniu w ciągu miesiąca; w przeciwnym razie popadną pod ten sam wyrok na mocy samego zdarzenia. Gdyby zaś w sprawach, o których mowa, inaczej coś zostało dokonane, ogłaszamy, że tym samym będzie nieważne i bezskuteczne.

Caput 2 [Promulgacja interdyktu]

Statuimus eciam, ut tales malefactores omnibus innotescant et eo amplius confundantur, quod tempore talis interdicti populus sono percusse tabule omnibus diebus dominicis et festivis ad ecclesiam convocetur, ibi festa et ieiunia populo indicentur, et exhortacione facta et causa interdicti exposita, malefactores huiusmodi ter pulsatis campanis et candelis extinctis excommunicati publice nuncientur; et ut populus ad conveniendum illic amplius invitetur, convenientibus illuc et excommunicatos vitantibus, quadraginta dies indulgentie concedantur.

Postanawiamy także, by tacy złoczyńcy stali się wiadomi wszystkim, i, by tym bardziej ich zawstydzić, by w czasie trwania takiego interdyktu lud dźwiękiem uderzanej deski we wszystkie niedziele i dni świąteczne był zwoływany do kościoła, by tam ludowi podawano do wiadomości święta i posty; i by po wygłoszeniu kazania, i wyłożeniu przyczyny interdyktu, tacy złoczyńcy, po trzykrotnym biciu w dzwony, i przy zgaszonych świecach, publicznie zostali ogłoszeni za ekskomunikowanych; by zaś lud bardziej zachęcić do schodzenia się tam, dla tych, którzy się zejdą, i będą unikać ekskomunikowanych, przyznany będzie 40-dniowy odpust.

Caput 3 [Obowiązek stosowania pieczęci]

Item statuimus, ut omnes ecclesiarum rectores teneantur habere sigilla sub nomine ecclesiarum suarum, ut litteras que ad eos dirigentur restituant sigillatas.

Takoż postanawiamy, by wszyscy zwierzchnicy kościołów byli zobowiązani mieć pieczęcie pod imieniem swoich kościołów, tak by pisma, które do nich są kierowane, zwracali oni opieczętowane.

Caput 4 [Obowiązek informowania zakonników o osobach ekskomunikowanych]

Item statuimus, ut omnes ecclesiarum rectores, quibus monasteria sunt vicina, teneantur religiosis denunciare excommunicatos sue parochie; et si apud eos sepulti fuerint excommunicati, teneantur eis denunciare eosdem. Qui si denunciacionem predictam contempserint, dyocesano denuncient infra mensem; et nichilominus ad eundem locum diebus sollempnibus personaliter accedentes, populo denuncient publice, quod in tali loco excommunicatus sit sepultus de magnis.

Takoż postanawiamy, by wszyscy zwierzchnicy kościołów, z którymi sąsiadują klasztory, byli zobowiązani powiadamiać zakonników o osobach ekskomunikowanych w swojej parafii; a jeśli u nich [tj. zakonników] zostali pogrzebani ekskomunikowani, zobowiązani byli im o takich donieść. Gdyby zaś zakonnicy takie powiadomienie zlekceważyli, niech o tym powiadomią w ciągu miesiąca biskupa ordynariusza. A jednocześnie niech publicznie oznajmią ludowi, gdy do tegoż miejsca schodzić się będzie w dni uroczyste, że w takim miejscu pogrzebany jest ekskomunikowany z możliwych.

Caput 5 [Obostrzenia w sprawie obsadzania stanowisk kierowników szkół]

Item statuimus, ut omnes ecclesiarum rectores seu plebani, vel quicumque alii sint prelati per universam dyocesis Polonice gentis constituti, pro honore suarum ecclesiarum et laudem divinam, cum habeant scholas per licenciam episcoporum statutas, non ponant Theutonicam gentem ad regendum ipsas, nisi sint Polonica lingua, ad auctores exponendos pueris et Latinum Polonice, informati.

Takoż postanawiamy, by wszyscy kierownicy kościołów, to jest proboszczowie, lub którzykolwiek inni przełożeni, w całej diecezji narodu polskiego ustanowieni, dla czci swoich kościołów i dla chwały Bożej, jeśli mają szkoły ustanowione dzięki zezwoleniu biskupów, niech nie ustanawiają [ludzi] narodu niemieckiego do ich kierowania, jeśli ci nie zostali wykształceni w języku polskim do objaśniania chłopcom autorów, nie znają łaciny na sposób polski.

Uczestnicy synodu łączycykiego z 17 października 1257 roku:

- Pełka arcybiskup gnieźnieński (1232-1258)²,
- Prędota z Białaczowa biskup krakowski (1242-1266)³,
- Tomasz I biskup wrocławski (1232-1268)⁴,
- Boguchwał III z Czerlejna biskup poznański (1255-1264)⁵,
- Wolimir biskup włocławski (1252-1275)⁶,
- Andrzej II Ciołek biskup płocki (1254-1261)⁷,
- Wilhelm I z Nysy biskup lubuski (1252-1273)⁸.

Konkludując synod łączycyki arcybiskupa Pełki dotyczył: 1) kary interdyktu z powodu zabójstwa lub uwięzienia duchownego, 2) jego ogłoszenia, 3) stosowania pieczęci, 4) informowania zakonników o osobach ekskomunikowanych oraz 5) obostrzeń wobec obsadzania stanowisk kierowniczych w szkołach przez Niemców⁹.

SŁOWA KLUCZE: synod, ekskomunika, statuty, arcybiskup Pełka, Łęczycza

KEY WORDS: synod, excommunication, the statutes, the Archbishop Pełka, Łęczycza

Nota o autorze:

Artur Lis – doktor nauk prawnych oraz doktor historii, adiunkt w Katedrze Historii Prawa na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli.

² J. Maciejewski, *Episkopat polski doby dzielnicowej 1180-1320*, Kraków – Bydgoszcz 2003, s. 226.

³ Tamże, s. 234.

⁴ Tamże, s. 268.

⁵ Tamże, s. 257-258.

⁶ Tamże, s. 264.

⁷ Tamże, s. 248-249.

⁸ Tamże, 240-241.

⁹ W. Abraham, *Studia krytyczne do dziejów średniowiecznych synodów prowincjonalnych kościoła Polskiego*, [w:] *Studia i Materiały do Historii Ustawodawstwa synodalnego w Polsce*, t. V, Kraków 1917, s. 45-54; M. Wyszyński, *W sprawie drugiego statutu dziesięcinnego arcybiskupa Pełki*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Władysława Abrahama*, t. II, Lwów 1931, s. 187-197; W. Wójcik, *Kościelne ustawodawstwo partykularne w Polsce przedrozbiorowej na tle powszechnego prawodawstwa kościelnego*, [w:] *Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce*, t. I, red. M. Rechowicz, Lublin 1969, s. 423-495; T. Gromnicki, *Synody prowincjonalne oraz czynności niektórych funkcjonariuszów apostołskich w Polsce do r. 1357*, Kraków 1885, s. 86-88; J. Korytkowski, *Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy od roku 1000 aż do roku 1821*, t. Poznań 1888, s. 403; T. Silnicki, *Dzieje i ustrój kościoła katolickiego na Śląsku do końca w. XIV*, Warszawa 1953, s. 163-166; P. Krafl, *Polské provincjalní synody 13.-15. Století*, Praha 2016, s. 111-112.